

den naam *rotan lambong*, doch gewoonlijk vermengd wordt met de (identiek gebleken) *rotan pēpa*, die in den handel zou worden gebracht als *rotan tjēba*. Deze namen schijnen evenwel lokaal te zijn: een bericht uit Wadjo vermeldt, dat de *laero* (of *raoekēng*) *tjēba*, ook wel *lantjing* geheeten, deel uitmaakt van de *tohiti II* van den handel. De waarde werd opgegeven ca f 1.50 p. p. te bedragen.

In het Museum: Rotan.

21/573 II.

Calamus lejocaulis BECC.

Een alleen onder haar handelsnaam, *rotan djarmasin*, uit Wadjo ontvangen monster is 6 tot 10 mM. dik, vrij gelijkmatig, met 30 tot 40 cM. lange leden. Het oppervlak is glanzend geel met iets donkerder kringen om de knopen; de kleur inwendig is geelachtig grauw. Het is een der z. g. *rotan roenti* van Celebes, welke Handleiding Warenkennis als volgt beschrijft: Roentibare, lenige rotans, die gewaschen een glad voorkomen hebben, met goede kleur, en middelmatig lange, soms zeer lange geledingen; zij splijten eenigszins harig, zijn tamelijk hard en sterk. In de goede kwaliteiten schijnen zij behoorlijk te worden behandeld, hoewel *kripoet* (gerimpelde stengels) en stengels met vlekkelig voorkomen wel eens worden aangetroffen. Tweede kwaliteiten bestaan doorgaans uit door vocht ontkleurde, soms te jong gesneden stengels van veelal witgrijs of zwart gevlekt voorkomen. De verschillende kwaliteiten worden in den regel onderscheiden naar de plaats van herkomst: de Tominiboct levert de *Pagoejaman*-, *Papajato*-, *Mapané*-, *Palohé*- en de *Mölli roenti*-rotan, de Golf van Boni de *djarmasin*-rotan en de *Loewoe I*, de Oostkust de *Toëli*-, *Këndari kasar*- en *Tëmboekoe*-rotan, de Westkust de *Mamoe-djoer*-rotan, de Noordkust de *Bwool*- en *Toli-toli*-rotan. Zij vertoonen alle één zelfde type met lange geledingen en weinig geteekende knopen en verschillen onderling slechts in dikte en bewerking. Alleen de *Loewoe I*, een rotan die èn in kwaliteit èn in voorkomen het meest *Calamus caesius* BL. nabij komt, van zeer goede kleur, middelmatig lang van geledingen, vrij sterk en veerkrachtig, heeft in tegenstelling met de andere roenti-soorten roodgetinte knopen. *Këndari kasar* is gewoonlijk min of meer donker (grijsachtig) van kleur en iets dikker dan *Loewoe I*. De prijzen loopen nogal uiteen; goede, dunne kwaliteiten werden voor den oorlog meestal tegen 8 à 8.50 gulden p. p. verhandeld, ruwe ontkleurde kwaliteiten brachten 5 à 6 gulden op. Malili noteerde daarentegen voor goede *djarmasin*-rotan, die vrij slordig bewerkt lijkt, f 5.— en voor de tweede kwaliteit dezer soort f 3.— p. p. Te Makassar noteerde *Këndari diarmasin* in het eerste kwartaal van 1920, toen de rotanprijzen zeer hoog waren, 14 à 15 gulden per picol.

In het Museum: Rotan.

21/573 II.

Calamus leptostachys BECC.

Volksnamen. Boeg: *Tēlang* — Boeton: ? *Matakito*.

Robuste rotansoort van de tohiti-groep (zie onder *Cal. inops*), 12 tot 20 mM. dik, met leden ter lengte van 16 à 20 cM. De kleur van het beschikbare monster is geelbruin, met scherp geteekende, smalle, zwarte kringen om de knopen; de kleur inwendig is lichtbruin. Deze rotan is buigzaam en taai, vrij zacht, draderig splij-

tend, over het geheel echter een gunstigen indruk makend : zij wordt gezegd in den handel te komen als *rotan tohiti*.

In het Museum : Rotan.

21/573 II.

Calamus luridus BECC.

Volksnamen. Lamp. : *Howei pantis*.

Howei pantis werd in de Lampongs aangetroffen in het laagland in kleine stoelen van 3 of 4 stengels, welke soms 40 M. lang zouden worden. Het verkregen monster is ca 10 mM. dik, bij de knoopen inspringend en zwartachtig gekleurd ; de lengte der leden bedraagt ongeveer 20 cM. Het oppervlak is fraai glimmend geel, het hart blank en dicht. Het is een hindrotan die bijzonder geschikt werd geacht voor gebruik onder water en ook wordt uitgevoerd. Handleiding Warenkennis stelt haar gelijk met rotan sřrimit c. a. (*Cal. javensis* BL. var.) en zegt, dat zij in den regel niet zoo goed is van kleur.

In het Museum : Rotan.

21/573 II.

Calamus Manan MIQ.

Volksnamen. Mal. : *Rotan manau, R. mangnau*.

De reuzen onder de rotans van Sumatra zijn de *manau*-soorten ; zij worden vaak een arm dik en men gebruikt ze o. a. voor het maken van rotan-hangbruggen. Waar manau overvloedig voorkomt behoeft men in de wildernis niet bevreesd te zijn voor dorstlijden ; deze rotansoort toch bevat en groote hoeveelheid heerlijk water, dat uitvloeit zoodra men een stuk heeft afgekapt. Voor een glas water is een stuk van 1.50 à 2 M. voldoende. Een dezer manau-soorten heeft van Miquel den naam ontvangen van Calamus Manan, doch manau is bij de maleiers een generieke, geen specifieke naam. In de lijst van rotan-soorten op de Sumatra-expeditie ingezameld, treft men dan ook verschillende manau-soorten aan, als *manau* (sec), *m. gadang*, *m. katji*, *m. liki* en *m. riang* (Veth, Sumatra-expeditie IV, bl. 2).

Het afleiden van een wetenschappelijken naam van een inlandschen min of meer generieken dito is evenwel in dit bijzondere geval niet verwarrend, omdat Calamus Manan inderdaad schijnt te worden beschouwd als de manau bij uitnemendheid, die geen inlandschen specifieke naam noodig heeft. Zij vormt dikwijls één kolossalen, onbuigzamen, zeer sterken stengel, die in de wildernis een lengte van 30 à 40 M. bereikt, soms meer dan een, doch altijd een gering aantal. Eenige monsters door mij gezien hadden een dikte van 1.5 tot 5 cM. met scherp geteekende, gelijkmatig rondloopende knoopen. De lengte der leden bedraagt, uitgezonderd aan het alleronderste deel, 20 tot 35 cM. Het oppervlak is glimmend geel met zwarte kringen om de knoopen. In haar geheel dient deze rotan voor het overspannen van rivieren bij de veren, verder voor wandel- en zweepstokken, voor geraamten van draagmanden en dergelijke kleine toepassingen : voor doeleinden waarvoor rotan in den regel wordt gebruikt is zij wegens haar groote dikte, hardheid en onbuigzaamheid niet geschikt.

Naar mij uit Palembang werd bericht worden uitgegraven wortel-einden van tijd tot tijd naar de hoofdplaats opgezonden en te Moeara Doea betaald met f 2.50 à f 3.— per 100. Tenzij deze mededeeling onjuist is — ik heb geen bijzondere reden om dit aan te nemen — is derhalve C. Manan een der rotans die de z. g. *manauriang-stokken* van den palembangschen handel leveren. Deze stokken zijn